portrete de profeţi, izolate. Este vorba de prorocul Ilie$_{242}$[1], de prorocul Elisei$_{243}$[2] — rînduit de el — şi de cei doi profeţi mici, Agheu$_{244}$[3] şi Avdie$_{245}$[4]. Pe linia regilor asirieni întîlnim un singur portret, cel al regelui Azail$_{246}$.

Cîteva detalii trebuie precizate în legătură cu portretele de pe această pagină. Mai întîi, cei patru regi ai Iudeii poartă pe cap turbane, aşa cum va fi văzut artistul la marii demnitari turci. Deasupra turbanelor este desenată cîte o coroană mică, simbolică, evidentă mai ales la Ioram[5] şi la Ohozia[6]. Costumele, deosebit de bogate, sînt tot de factură orientală. Subliniem fineţea trăsăturilor feţei regelui Ioram. Dintre cele şapte portrete ale regilor Samariei, cel al lui Zimri[7] — al doilea portret — are coroană pe cap, asemănătoare mitrelor episcopale, cum am avut prilejul să arătăm mai sus. Celelalte portrete au pe cap turbane, fără coroane în miniatură, cu excepţia primului portret, cel al tînărului rege Ela[8], desenat cu capul descoperit. Portretul regelui sirian Azail poate fi asemănat cu portretele cnejilor ruşi din vremea lui Ivan cel Groaznic, atît de caracteristice sînt îmbrăcămintea şi coiful[9]. Din portretele profeţilor, o impresie deosebit de plăcută o lasă portretul lui Ilie Tezviteanul, asupra căruia mîna artistului s-a oprit cu mai multă grijă. Părul, într-o neorînduială ce nu supără, barba care încadrează o faţă strălucitoare şi haina săracă, adunată la piept, formează un ansamblu artistic fără reproş.

Textul celor două coloane se ocupă de regii Iudeii şi ai Samariei desenaţi pe această pagină.

Fila 14 cuprinde 22 de medalioane, dintre care unul reprezintă un chip de femeie. La marginea primei coloane, pe linia preoţilor ce descind din Eleazar, întîlnim trei portrete: al lui Atathia$_{247}$, Ahitof$_{248}$ şi Sadoc$_{249}$. Pe cea de-a doua dungă a urmaşilor lui Ithamar întîlnim portretele prorocilor Isaia,$_{250}$[10] Naum$_{251}$[11] şi Miheia$_{252}$[12]. Pe «dunga verde», adică pe linia arborelui Fecioarei Maria, avem reprezentate alte trei portrete de personaje neînsemnate: Simeon$_{253}$, Levi$_{254}$ şi Matta$_{255}$. Fişia centrală începe cu portretul reginei Atalia$_{256}$[13] şi continuă cu portretele regilor Ioas$_{257}$[14] şi Amasia$_{258}$[15]. Regatul Samariei este reprezentat prin cinci portrete: al lui Ioahaz$_{259}$, Ioas$_{260}$, Ierovoam$_{261}$, Zaharia$_{262}$ şi Salum$_{263}$[16]. Interregnul produs în cele două regate este menţionat pe această pagină — şi va fi menţionat la fel şi pe celelalte pagini —, prin medalioane în care figura este înlocuită cu text ce indică numărul anilor de interregn.

Textul coloanei a doua este întrerupt de trei medalioane de profeţi mici, aşezate orizontal Este vorba de portretele lui Osie$_{264}$, Amos$_{265}$ şi Iona$_{266}$[17].

În sfîrşit, la marginea coloanei a doua, pe linia regilor sirieni, sînt reprezentaţi ultimii doi regi Venadav$_{267}$ şi Raason$_{268}$, după care regatul este încorporat Asiriei de către regele acesteia Tiglatfalasar[18].

Analizînd elementele ce ni se par mai interesante sub raport miniaturistic, remarcăm, pentru prima dată pe această pagină reprezentarea cîtorva portrete după canoanele picturii bizantine. Este vorba de portretele care înfăţişează pe Isaia prorocul, Amathia preotul, Naum prorocul, Amos prorocul, şi mai ales, Iona prorocul. Atitudinea lor rigidă, specifică portretisticii artei bizantine, cu faţa încordată, cu figurile teşite şi lipsite de expresie, sînt elemente noi în această capodoperă de artă portretistică şi nu le vom întîlni prea des în paginile ce vor urma.

Regina Atalia, de pe fişia centrală, nu se deosebeşte prea mult de portretele soţiilor voievozilor munteni. Îmbrăcămintea, coroana, marama care-i acoperă părul şi cade pe umeri de sub coroană sînt elemente comune şi frescelor ce înfăţişează pe ctitorii edificiilor noastre religioase. Faţa, perfect ovală, este deosebit de expresivă: avem înaintea ochilor o regină ambiţioasă, din vina căreia a curs mult sînge în regatul Iudeii[19]; şi autorul, care cunoştea această trăsătură caracteristică, a reuşit s-o redea în mod fidel. Coroanele, înlocuite în pagina precedentă cu turbane, reapar pentru continuatorii Ataliei la regatul Iudeii, dar nu şi pentru regii

---

[1] *Regi*, III, cap. 17 şi urm.
[2] *Regi*, IV, cap. 2.
[3] Cf. *Biblia*, p. 963—964.
[4] Cf. *Biblia*, p. 945—946.
[5] În ms. Ioaram, *Regi*, III, cap. 22.
[6] *Regi*, IV, cap. 9.
[7] În ms. Zamvri. *Regi*, III, cap. 16.
[8] În ms. Illa. *Regi*, III, cap. 16.
[9] Cf. B r u y n, *Diversarum gentium armatura equestris* Amsterdam, 1606.
[10] Primul din cei 4 profeţi mari ai Legii Vechi. Cf. *Biblia*, p. 715—770.
[11] Profet mic. *Biblia*. p. 951—953.
[12] Profet mic. *Biblia*, p. 935—940.
[13] În ms. Gotholia.
[14] *Regi*, IV, cap. 12.
[15] *Regi*, IV, cap. 14.
[16] În ms. Selum.
[17] *Biblia*, p. 917—933 şi 947—949.
[18] Unul din cele mai de seamă izvoare istorice pentru cronologia istoriei Asiriei din secolele X—IX în e.n. rămîne *Biblia*. Cf. *Regi*, IV, cap. 16.
[19] *Regi*, IV, cap. 11.